

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін

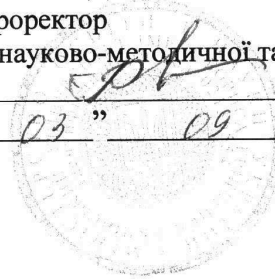
“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

“ 03 ” “ 09 ” 2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1.2.6 ПП Педагогічна майстерність

напрямок підготовки 6.010102 «Початкова освіта»
Педагогічний інститут

Київ – 2015 рік

Педагогічна майстерність: роб. навч. прогр. [для студ. спеціальності 6.010102 «Початкова освіта»] / уклад. Т.С. Прошкуратова. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – 29 с.

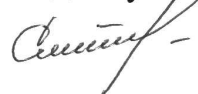
Розробник:

Прошкуратова Тамара Сергіївна, доцент кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін

Протокол № 2 від 02 вересня 2015 року

Завідувач кафедри початкової освіти та
методик гуманітарних дисциплін

 - С.М. Мартиненко

Заступник директора
з науково-методичної та навчальної роботи

 - М.А. Машовець

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015 рік
© Педагогічний інститут, 2015 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	5
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни	8
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I. Педагогічна майстерність і особистість педагога</i>	<i>9</i>
<i>Змістовий модуль II. Особливості педагогічної майстерності:</i>	
<i>формування, прояв, комунікація</i>	<i>9</i>
<i>Змістовий модуль III. Педагогічна взаємодія</i>	<i>10</i>
IV. Навчально-методична карта навчальної дисципліни	12
V. Плани семінарських занять	13
VI. Завдання для самостійної роботи	17
Карта самостійної роботи студента	19
VII. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проект)	21
VIII. Система поточного та підсумкового контролю	25
IX. Методи навчання	28
X. Методичне забезпечення курсу	28
XI. Питання для самоконтролю	29
XIII. Рекомендована література	
Основна	30
Додаткова	30

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Педагогічна майстерність» є нормативним документом Київського Університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою теорії та історії педагогіки на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану галузі знань Педагогічна освіта денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Педагогічна майстерність», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Педагогічна майстерність» є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки **завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації**, зокрема: опанування системою знань про сутність, природу і складники педагогічної майстерності, системою особистісно-зорієнтованого навчання майбутнього вчителя, технологіями формування готовності майбутнього педагога до професійного самовдосконалення й саморозвитку, продуктивної педагогічної діяльності.

Мета курсу – розкрити теоретичні основи педагогічної майстерності, сформуванню усвідомлення феномену педагогічної майстерності як комплексу властивостей особистості педагога; створити умови, наближені до практичної професійної діяльності та забезпечити творчий розвиток особистості студента.

Завдання курсу:

- опанування теоретичного блоку питань;
- усвідомлення значущості педагогічної майстерності у професійному становленні педагога;
- формування психологічної готовності до педагогічної діяльності;
- вивчення, аналіз та узагальнення практики, досвіду педагогів минулого і сучасності;
- моделювання педагогічних ситуацій;
- формування творчої всебічно розвиненої особистості студента – майбутнього педагога.

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на **засвоєнні таких теоретичних питань (знання)**: сутність педагогічної діяльності; педагогічна майстерність; педагогічна техніка; акторська педагогічна майстерність; майстерність педагогічного спілкування; мовлення педагога; педагогічна взаємодія.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання навчально-дослідних, творчих та самостійних завдань.

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідної та самостійної роботи студенти **набувають такі уміння та навички**:

1) використовувати технології формування готовності майбутнього педагога до професійного самовдосконалення й саморозвитку, продуктивної педагогічної діяльності;

2) застосовувати систему особистісно-зорієнтованого навчання;

- 3) використовувати технології формування та розвитку особистості учня; з'ясувати роль інноваційних процесів у подоланні кризи сучасної освіти;
- 4) використовувати елементи акторської майстерності у професійній діяльності;
- 5) розвивати та саморозвивати психолого-педагогічні якості;
- 6) підвищувати творчу активність;
- 7) цілеспрямовано опрацьовувати наукову, художню, психолого-педагогічну джерельну базу;
- 8) добирати приклади педагогічних ситуацій, формулювати та моделювати педагогічні ситуації, розв'язувати їх;
- 9) встановлювати психолого-педагогічний контакт з учнівським та педагогічним колективом;
- 10) користуватися прийомами педагогічної взаємодії.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 108 год., із них 24 год. – лекції, 18 год. – семінарські заняття, 12 год. – індивідуальна робота, 48 год. – самостійна робота, модульний контроль – 6 год.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність» завершується підсумковим модульним контролем (заліком).

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: сутність педагогічної діяльності вчителя, педагогічна майстерність і особистість учителя, педагогічна техніка вчителя, мовлення вчителя як засіб педагогічної праці, театральне та педагогічне мистецтво, майстерність педагогічного спілкування, педагогічна взаємодія.

Дисципліна	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>3 кредити</i></p> <p>Змістові модулі: <i>3 модулі</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>108 годин</i></p> <p>Тижневих годин: <i>4 години</i></p>	<p>Шифр та назва галузі знань <i>0101 Педагогічна освіта</i></p> <p>Шифр та назва напрямку підготовки: <i>6.010102 Педагогічна освіта</i></p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>"бакалавр"</i></p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: <i>4.</i></p> <p>Семестр: <i>7.</i></p> <p>Аудиторні заняття: <i>60 годин, з них:</i></p> <p>Лекції (теоретична підготовка): <i>24 години</i></p> <p>Семінарські заняття: <i>18 годин</i></p> <p>Індивідуальна робота: <i>12 годин</i></p> <p>Самостійна робота: <i>48 години</i></p> <p>Модульний контроль: <i>6 годин</i></p> <p>Вид контролю: <i>ПМК (залік)</i></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторні	Лекції	Семинарські заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль	Примітка
Змістовий модуль I. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ І ОСОБИСТІТЬ ПЕДАГОГА									
1.	Вступ. Сутність педагогічної діяльності	12	6	2	2	2	6		
2.	Педагогічна майстерність і особистість педагога. Самовиховання	17	10	4	2	2	7	2	
Разом		29	16	6	4	4	13	2	
Змістовий модуль II. ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕДАГОГА: ФОРМУВАННЯ, ПРОЯВ, КОМУНІКАЦІЯ									
3.	Педагогічна техніка	14	7	4	2	1	7		
4.	Педагогічне спілкування	15	8	4	2	2	7		
5.	Педагогічна та акторська майстерність – мистецтво перевтілення	19	12	4	4	2	7	2	
Разом		48	27	12	8	5	21	2	
Змістовий модуль III. ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ									
6.	Технологія організації педагогічної взаємодії	14	7	4	2	1	7		
7.	Майстерність організації та побудови педагогічної взаємодії	17	10	2	4	2	7	2	
Разом		31	17	6	6	3	12	2	
<i>ПМК (залік)</i>									
Разом за навчальним планом		108	60	24	18	12	48	6	

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ І ОСОБИСТІСТЬ ПЕДАГОГА

Тема 1. Вступ. Сутність педагогічної діяльності (Лекція 1 – 2 год.)

Суспільна значущість професії вчителя, функції. Поняття педагогічної діяльності, її структура. Професійно-педагогічна діяльність як мета-діяльність. Розповідь учителя як модель педагогічної діяльності.

Основні поняття теми: людська діяльність, педагогічна діяльність, наукова діяльність, виробнича діяльність, діяльність у мистецтві, професійні функції, професійні обов'язки вчителя, педагогічна мета, мотив педагогічної діяльності, педагогічні дії, педагогічні уміння, педагогічна система, функціональні компоненти педагогічної системи, рефлексивне керівництво.

Семінар 1. Сутність педагогічної діяльності вчителя (2 год.).

Тема 2. Педагогічна майстерність і особистість педагога. Самовиховання (Лекція 2-3 – 4 год.)

Поняття педагогічної майстерності. Елементи педагогічної майстерності. Педагогічна ситуація і педагогічна задача. Самовиховання вчителя.

Основні поняття теми: педагогічна майстерність, гуманістична спрямованість, професійна компетентність, здібності до педагогічної діяльності, комунікативність, перцепція, динамізм особистості, емоційна стабільність, оптимістичне прогнозування, креативність, критерії майстерності, рівні майстерності, педагогічна ситуація, педагогічна задача, самовиховання, система самовиховання.

Семінар 2. Педагогічна майстерність і особистість педагога. Самовиховання (2 год.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ

ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕДАГОГА: ФОРМУВАННЯ, ПРОЯВ, КОМУНІКАЦІЯ

Тема 3. Педагогічна техніка (Лекція 4-5 – 4 год.)

Поняття педагогічної техніки. Внутрішня педагогічна техніка. Зовнішня педагогічна техніка.

Основні поняття теми: педагогічна техніка, внутрішня техніка, зовнішня техніка, невербальна комунікація, статична експресія, динамічна експресія, фізіономіка, артефакти, такесика, просодика, екстралінгвістика, кінесіка, міміка, жестикуляція, авербальні дії, міжособистісний простір, часові характеристики спілкування.

Семінар 3. Педагогічна техніка (2 год.).

Тема 4. Педагогічне спілкування (Лекція 6-7 – 4 год.)

Мовлення учителя як засіб педагогічної праці. Мовлення і комунікативна поведінка вчителя. Функції мовлення вчителя у взаємодії з учнями. Умови ефективності професійного мовлення вчителя. Шляхи вдосконалення мовлення вчителя.

Психолого-педагогічні умови майстерної взаємодії у педагогічному спілкуванні. Поняття педагогічного спілкування, його особливості, функції, види. Педагогічне спілкування як діалог. Контакт у педагогічному діалозі. Структура педагогічного спілкування. Стиль педагогічного спілкування. Конфлікти.

Основні поняття теми: мовлення, монолог, діалог, комунікативна функції мовлення, психологічна функція мовлення, пізнавальна функція мовлення, організаційна функція мовлення, раціональна організація навчально-пізнавальної діяльності, педагогічне спілкування, професійне педагогічне спілкування, непрофесійне педагогічне спілкування, перцептивний бік спілкування, інтерактивний бік спілкування, комунікативний бік спілкування, суб'єкт-суб'єктний характер педагогічного спілкування, функціонально-рольове спілкування, особистісно орієнтоване спілкування, структура педагогічного спілкування, стиль педагогічного спілкування, конфлікт.

Семінар 4. Мовлення вчителя. Педагогічне спілкування (2 год.).

Тема 5. Педагогічна та акторська майстерність – мистецтво перевтілення (Лекція 8-9 – 4 год.)

Педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі. Особливості образного мислення. Театральне мистецтво у вимірах педагогіки. Театральне мистецтво у вимірах психології. Театральне мистецтво у вимірах естетики.

Спільне і відмінне в театральному та педагогічному мистецтві. Педагогічна та акторська дія. Педагогічна сумісність і педагогічне сприймання. Урок – театр одного актора.

Основні поняття теми: перша сигнальна система, друга сигнальна система, дія, потреба, установка, відчуття, прекрасне, потворне, сумісність, несумісність, сприймання.

Семінар 5-6. Акторське та педагогічне мистецтво: спільне і відмінне (4 год.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ

Тема 6. Технологія організації педагогічної взаємодії (Лекція 10-11 – 4 год.)

Психолого-педагогічні умови майстерної взаємодії в педагогічному спілкуванні. Особистість учителя як інструмент впливу в педагогічній взаємодії. Характеристика перцептивної сторони педагогічного спілкування. Уява і увага учителя. Способи комунікативного впливу: переконування і навіювання. Стратегії взаємодії у спілкуванні як характеристика інтерактивного компонента педагогічної взаємодії. Технологія організації педагогічної взаємодії.

Основні поняття теми: комунікативність, комунікабельність, гіперкомунікабельність, гіпокомунікабельність, соціальна спорідненість, альтруїзм, емпатія, рефлексія, увага, уява, спостережливість, експресія, переконування, навіювання, конкуренція, уникнення, пристосування, компроміс, співробітництво, індивідуальна педагогічна бесіда, моделювання, децентрація, методика контактної взаємодії, пасивне слухання, активне слухання, ігнорування, егоцентризм, випитування, не рефлексивне слухання, рефлексивне слухання, я-висловлювання, прийом педагогічної взаємодії, спонукальні прийоми, гальмівні прийоми, прийоми етичного захисту.

Семінар 7. Технологія організації педагогічної взаємодії (2 год.).

Тема 7. Майстерність організації та побудови педагогічної взаємодії (Лекція 12 – 2 год.)

Майстерність організації педагогічної взаємодії у навчанні. Урок як навчальний діалог учителя з учнями. Технологія уроку-діалогу. Майстерність побудови діалогічної взаємодії на уроці.

Основні поняття теми: діалог, урок-діалог, урок-монолог, творче самопочуття.

Семінар 8-9. Організація та побудова педагогічної взаємодії (4 год.).

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Педагогічна майстерність»

Разом: 108 год., лекції – 24 год., семінарські заняття – 18 год., індивідуальна робота – 12 год., самостійна робота – 48 год., модульний контроль – 6 год., ПМК

Тиждень	III – V	V - VII	VII - VIII	VIII - IX	X – XI	XII - XIV	XV - XVII
Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II			Змістовий модуль III	
Назва модуля	Педагогічна майстерність і особистість педагога		Особливості педагогічної майстерності: формування, прояв, комунікація			Педагогічна взаємодія	
Кількість балів за модуль	51 бал		83 бали			66 балів	
Лекції	2 год. (1 бал)	4 год. (2 бали)	4 год. (2 бали)	4 год. (2 бали)	4 год. (2 бали)	4 год. (2 бали)	2 год. (1 бал)
Семінари	2 год. (11 балів)	2 год. (11 балів)	2 год. (11 балів)	2 год. (11 балів)	4 год. (22 бали)	2 год. (11 балів)	4 год. (22 бали)
Дати							
Теми лекцій	Вступ. Сутність педагогічної діяльності	Педагогічна майстерність і особистість педагога. Самовиховання	Педагогічна техніка	Педагогічне спілкування	Педагогічна та акторська майстерність – мистецтво перевтілення	Технологія організації педагогічної взаємодії	Майстерність організації та побудови педагогічної взаємодії
Дата							
Теми семінарських занять	Сутність педагогічної діяльності вчителя.	Педагогічна майстерність і особистість педагога. Самовиховання	Педагогічна техніка	Мовлення вчителя. Педагогічне спілкування	Акторське та педагогічне мистецтво: спільне та відмінне	Технологія організації педагогічної взаємодії	Організація та побудова педагогічної взаємодії
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 + 5 балів
ІНДЗ	30 балів (20 + 10)						
Поточний контроль	Модульна робота 1 (25 балів)		Модульна робота 2 (25 балів)			Модульна робота 3 (25 балів)	
Підсумковий контроль	ПМК (залік)						

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ І ОСОБИСТІТЬ ПЕДАГОГА

Семінар 1.

Тема. Сутність педагогічної діяльності (2 год.)

План заняття

- I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.
- II. Інтерактивна взаємодія (виступи, обговорення):
 1. Суспільна значущість професії вчителя.
 2. Професійні функції вчителя.
 3. Педагогічна діяльність: особливості. Структура педагогічної діяльності: мета, мотив, педагогічні дії, педагогічні уміння та навички.
 4. Групи педагогічних умінь.
 5. Функціональні компоненти педагогічної системи.
 6. Продуктивність педагогічної діяльності.
 7. Розповідь вчителя як модель педагогічної діяльності. Вимоги.
- III. Діагностування педагогічної спрямованості студентів.
- IV. Моделювання: Моє педагогічне кредо.
- V. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література

Основна: [2; 4-5; 10-12]

Додаткова: [2; 5; 14; 18; 21-22]

Семінар 2.

Тема. Педагогічна майстерність і особистість педагога. Самовиховання (2 год.)

План заняття

- I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.
- II. Інтерактивна взаємодія (виступи, обговорення):
 1. Поняття педагогічної майстерності. Сутність, особливості.
 2. Елементи педагогічної майстерності: гуманістична спрямованість, професійна компетентність, здібності до педагогічної діяльності.
 3. Критерії та рівні педагогічної майстерності.
 4. Педагогічна ситуація як елемент педагогічної діяльності.
 5. Педагогічна задача. Сутність, етапи розв'язання.
 6. Педагогічний професіоналізм. Ознаки.
 7. Самовиховання. Сутність, структура, система.
- III. Діагностування рівня емоційної стабільності і здатності до керування психологічним самопочуттям.
- IV. Аналіз педагогічних ситуацій.
- V. Перевірка виконання самостійної роботи.

Модульний контроль знань

Рекомендована література

Основна: [1-2; 5-12; 14]

Додаткова: [2-3; 11; 17; 19]

Змістовий модуль II

ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ: ФОРМУВАННЯ, ПРОЯВ, КОМУНІКАЦІЯ

Семінар 3.

Тема. Педагогічна техніка (2 год.)

План заняття

- I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.
- II. Інтерактивна взаємодія (виступи, обговорення відеофрагментів):
 1. Поняття педагогічної техніки. Сутність, складники.
 2. Внутрішня педагогічна техніка.
 3. Зовнішня педагогічна техніка.
 4. Особливості сприймання зовнішнього вигляду вчителя учнями. Мова міміки і пантоміміки.
 5. Техніка невербальної поведінки вчителя. Критерії гідної самопрезентації вчителя.
 6. Дихання, голос, дикція як елементи педагогічної техніки. Вимоги до професійного голосу педагога, основні причини його порушень.
- III. Практична частина: виконання вправ ().
- IV. Моделювання. Самопрезентація учителя під час першої зустрічі з класом.
- V. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література

Основна: [1-3; 6-12; 14]

Додаткова: [7-8; 11-12; 16-17]

Семінар 4.

Тема. Мовлення вчителя. Педагогічне спілкування (2 год.)

План заняття

- I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.
- II. Інтерактивна взаємодія (виступи, обговорення відеофрагментів):
 1. Професійні особливості мовленнєвої діяльності педагога.
 2. Комунікативна поведінка педагога.
 3. Функції мовлення педагога.
 4. Умови ефективності професійного мовлення педагога.
 5. Педагогічне спілкування: поняття, особливості, функції, види.
 6. Діалогічне педагогічне спілкування: особливості, критерії.
 7. Стилї педагогічного спілкування. Педагогічне керівництво.
 8. Конфлікти. Шляхи їх розв'язання.
- III. Діагностування ціннісних орієнтацій педагога у професійному спілкуванні.
- IV. Практична частина: виконання вправ (створення словесних образів під час розповіді).
- V. Моделювання: Розповідь учителя.
- VI. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література

Основна: [2-3; 6-12; 14; 16]

Додаткова: [2-3; 5-7; 11-12; 14-20]

Семинар 5-6.

Тема: Акторське та педагогічне мистецтво: спільне та відмінне (4 год.)

План заняття

- I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.
- II. Інтерактивна взаємодія (виступи, обговорення відеофрагментів):
 1. Особливості образного мислення.
 2. Педагогіка – наука чи мистецтво?..
 3. Психологія гри – психологія педагогічного впливу.
 4. Педагогічна та акторська дія: спільне і відмінне.
 5. Педагогічна сумісність, сприймання, сприйняття.
 6. Психологічне налаштування на роботу.
- III. Діагностування ціннісних орієнтацій педагога у професійному спілкуванні.
- IV. Практична частина: виконання вправ (створення образів, виправдовування дій, вправи на розвиток умінь).
- V. Моделювання: Розповідь учителя з елементами логічної і мистецької побудови педагогічної дії на уроці.
- VI. Перевірка виконання самостійної роботи.

Модульний контроль знань

Рекомендована література

Основна: [2; 10-13; 15]

Додаткова: [1; 4; 6; 8-12; 20]

Змістовий модуль III ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ

Семинар 7.

Тема. Технологія організації педагогічної взаємодії (2 год.)

План заняття

- I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.
- II. Інтерактивна взаємодія (виступи, обговорення відеофрагментів):
 1. Комунікативність: сутність, компоненти, рівні.
 2. Увага і уява вчителя.
 3. Комунікативний вплив: сутність, способи здійснення.
 4. Стратегії педагогічної взаємодії.
 5. Індивідуальна педагогічна бесіда: особливості, моделювання.
 6. Методика контактної взаємодії.
 7. Прийоми педагогічної взаємодії.
 8. Психологічні бар'єри спілкування. Шляхи подолання.
- III. Діагностування індивідуальних особливостей уяви і уваги студентів (малюнок до тексту); рівня сформованості комунікативності як професійно значущої здібності педагога; індивідуальних особливостей уваги та спостережливості.
- IV. Практична частина: виконання вправ (творча уява, професійна комунікативність, пози та міміко-динамічні вирази обличчя).
- V. Моделювання. Індивідуальна бесіда.
- VI. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література

Основна: [1-3; 6-8; 10-12]

Додаткова: [2-3; 7; 13; 15-17]

Семінар 8-9.**Тема. Організація та побудова педагогічної взаємодії (4 год.)***План заняття*

- I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.
- II. Інтерактивна взаємодія (виступи, обговорення відеофрагментів):
 - 1. Педагогічний такт.
 - 2. Етичний захист педагога.
 - 3. Особливості організації та проведення уроку-діалогу.
 - 4. Особливості завершення уроку.
- III. Діагностування готовності до опанування нового у професійній діяльності.
- IV. Аналіз педагогічних ситуацій.
- V. Ділова гра: Презентація авторських варіантів задуму уроку – основні етапи: АОЗ, МНД, НЗ, ЗЗ, ДЗ (проведення тендеру).
- VI. Перевірка виконання самостійної роботи.

Модульний контроль знань

Рекомендована література

Основна: [2-3; 9-12; 14-16]

Додаткова: [5; 13; 15-17; 20]

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I.

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ І ОСОБИСТІТЬ ПЕДАГОГА

Тема. Сутність педагогічної діяльності – 6 год.

1. Як за В.О. Сухомлинським можна визначити покликання людини до педагогічної професії? Складіть таблицю:

В.О. Сухомлинський радить обирати професію вчителя, якщо ...	В.О. Сухомлинський радить обирати професію вчителя, якщо ...

(Сухомлинський В.О. 100 порад вчителю. – Порада 1. Що таке покликання до праці вчителя? Як воно формується? / Сухомлинський В.О. Вибрані твори в 5 т. – Т. 2. – К.: Вид-во «Рад. шк.», 1976. – 700 с. – С. 419-420.)

2. Проаналізуйте міфи Т.Гордона щодо ідеального вчителя? Як вони впливають на сприйняття образу сучасного вчителя?

(Крупенін А.Л., Крохіна І.М. Ефективний учитель / Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. Посіб. / Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базилевич, Т.Г. Дмитренко та ін.; За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища шк., 2006. – 606 с. – С. 20-22.)

Тема. Педагогічна майстерність і особистість педагога – 7 год.

1. Як А.С. Макаренко розмежовує педагогічний талант і педагогічну майстерність?

(Макаренко А.С. Деякі висновки з мого педагогічного досвіду. Макаренко А.С. Про мій досвід.)

2. Підготуйте творче есе «Моє педагогічне кредо».

Змістовий модуль II

ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ: ФОРМУВАННЯ, ПРОЯВ, КОМУНІКАЦІЯ

Тема. Педагогічна техніка – 7 год.

1. Як В.О. Сухомлинський радить виховувати вміння володіти собою? Складіть таблицю. Додайте власні позиції.

Недоцільно у критичній ситуації	Доцільно у критичній ситуації

(Сухомлинський В.О. 100 порад вчителю. – Порада 2. Про здоров'я і повноту духовного життя вчителя. Кілька слів про радість праці. Порада 3. Як запобігти виснаженню нервових сил у процесі повсякденної діяльності / Сухомлинський В.О. Вибрані твори в 5 т. – Т. 2. – К.: Вид-во «Рад. шк.», 1976. – 700 с. – С. 420-432.)

2. Як виховує зовнішність та невербальна поведінка педагога? На що впливає?

(Мороз О.Г., Омеляненко В.Л. *Перші кроки до майстерності / Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. Посіб. / Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базилевич, Т.Г. Дмитренко та ін.; За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища шк., 2006. – 606 с. – С. 74-77.*)
(Юсупов І.М. *Психологія взаєморозуміння / Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. Посіб. / Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базилевич, Т.Г. Дмитренко та ін.; За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища шк., 2006. – 606 с. – С. 79-83.*)

Тема. Педагогічне спілкування – 7 год.

1. Порівняйте стилі педагогічного спілкування. Складіть таблицю.

Стиль	Педагогічна сутність	Технологія (дії вчителя)	Реакція учнів	Результат взаємодії

(Кан-Калик В.А. *Учителю про педагогічне спілкування / Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. Посіб. / Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базилевич, Т.Г. Дмитренко та ін.; За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища шк., 2006. – 606 с. – С. 175-181.*)

2. Співвіднесіть мовленнєві показники взаємин педагога високої та низької культури. Зазначте, які з них характеризують формально-рольові взаємини, а які – міжособистісні (особистісно-орієнтовані).

(Риданова І.І. *Основи педагогіки спілкування / Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. Посіб. / Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базилевич, Т.Г. Дмитренко та ін.; За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища шк., 2006. – 606 с. – С. 181-185.*)

3. Зазначте суто педагогічні функції спілкування, охарактеризуйте їх.

(Щуркова Н.Є. *Практикум з педагогічної технології / Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. Посіб. / Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базилевич, Т.Г. Дмитренко та ін.; За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища шк., 2006. – 606 с. – С. 185-189.*)

Тема. Педагогічна та акторська майстерність – мистецтво перевтілення – 7 год.

1. Проаналізуйте систему К.С. Станіславського на доцільність використання при підготовці педагогів.

(Станіславський К.С. *Робота актора над собою. Уривки / Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. Посіб. / Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базилевич, Т.Г. Дмитренко та ін.; За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища шк., 2006. – 606 с.*)

Змістовий модуль III.

ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ

Тема. Технологія організації педагогічної взаємодії – 7 год.

1. Порівняйте техніку переконувального впливу та навіювання в індивідуальній роботі.

(Хрестоматія: Навч. посіб. / Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базилевич,

Т.Г. Дмитренко та ін.; За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища шк., 2006. – 606 с.)

Тема. Майстерність організації та побудови педагогічної взаємодії – 7 год.

1. Знайдіть висловлювання педагогів минулого та сучасності щодо педагогічного такту.
2. Підготуйте презентацію авторського варіанту задуму уроку.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентів, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

<i>Змістовий модуль та теми курсу</i>	<i>Академічний контроль</i>	<i>Бали</i>	<i>Термін виконання (тижні)</i>
Змістовий модуль І. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ І ОСОБИСТІСТЬ ПЕДАГОГА			
Тема 1. Сутність педагогічної діяльності (6 год.)	Семінарське заняття, індивідуальні заняття, модульний контроль, екзамен	5	IV-V
Тема 2. Педагогічна майстерність і особистість педагога. Самовиховання (7 год.)	Семінарське заняття, індивідуальні заняття, модульний контроль, екзамен	5	V-VII
Змістовий модуль ІІ. ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ: ФОРМУВАННЯ, ПРОЯВ, КОМУНІКАЦІЯ			
Тема 3. Педагогічна техніка (7 год.)	Семінарське заняття, індивідуальні заняття, модульний контроль, екзамен	5	VI-VIII
Тема 4. Педагогічне спілкування (7 год.)	Семінарське заняття, індивідуальні заняття, модульний контроль, екзамен	5	VII-IX
Тема 5. Педагогічна та акторська майстерність – мистецтво перевтілення (7 год.)	Семінарське заняття, індивідуальні заняття, модульний контроль, екзамен	5	IX-XI

Змістовий модуль III. ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ			
Тема 6. Технологія організації педагогічної взаємодії (7 год.)	Семінарське заняття, індивідуальні заняття, модульний контроль, екзамен	5	XII-XIV
Тема 7. Майстерність організації та побудови педагогічної взаємодії (7 год.)	Семінарське заняття, індивідуальні заняття, модульний контроль, екзамен	5+5	XV-XVII
<i>Разом: 40 год.</i>		<i>Разом: 40 балів</i>	

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНЗД прилюдним захистом (презентацією).

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Педагогічна майстерність» – це вид творчої та науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності та креативності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності, наочне відображення результатів творчо-пошукової діяльності та прилюдна презентація.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять, самостійної підготовки і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ історико-педагогічні розвідки особистості вчителя (**30 балів**);
- ✓ творче опрацювання педагогічної літератури щодо педагогічної професії, образу вчителя, педагогічної діяльності окремих педагогів (**30 балів**);
- ✓ науково-педагогічне дослідження (**30 балів**);
- ✓ навчальний проект (**30 балів**);
- ✓ реферативне дослідження + презентація (**15 балів + 15 балів**).

Найкращі зразки творчих робіт оформлюються у паспорті (для подальшої експозиції, участі у конкурсах тощо).

Орієнтовна структура ІНДЗ– науково-педагогічного дослідження: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ (у вигляді реферату)

№ n/n	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2 бали
2.	Складання плану реферату	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	5 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	2 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3 бали

6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	2 бали
Разом		15 балів

Таблиця 7.2

Критерії оцінювання ІНДЗ (історико-педагогічні розвідки, творча робота, науково-педагогічне дослідження)

<i>№ n/n</i>	<i>Критерії оцінювання роботи</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	10 бали
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 бал
3.	Самостійність досліджень	10 балів
Разом		30 балів

Таблиця 7.3

Шкала оцінювання ІНДЗ (історико-педагогічні розвідки, творча робота, науково-педагогічне дослідження)

<i>Рівень виконання</i>	<i>Кількість балів, що відповідає рівню</i>	<i>Оцінка за традиційною системою</i>
Високий	25-30	Відмінно
Достатній	19-24	Добре
Середній	11-18	Задовільно
Низький	0-10	Незадовільно

Таблиця 7.4

Шкала оцінювання ІНДЗ (у вигляді реферату)

<i>Рівень виконання</i>	<i>Кількість балів, що відповідає рівню</i>	<i>Оцінка за традиційною системою</i>
Високий	14-15	Відмінно
Достатній	11-13	Добре
Середній	8-10	Задовільно
Низький	0-7	Незадовільно

Орієнтовна тематика науково-дослідних робіт у вигляді реферату з навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність»

1. Феномен педагогічної майстерності у сучасній психолого-педагогічній науці.
2. Динаміка функцій учителя в сучасному навчально-виховному процесі.
3. Феномен педагогічного керівництва: теорія і практика.
4. Мотивація професійної діяльності сучасного педагога.
5. Діяльність учителя як творчий процес.
6. Професійна ідентифікація особистості вчителя.
7. Ідеал учителя на сучасному етапі розвитку освіти.
8. Професійне самовиховання вчителя: сутність, шляхи і способи реалізації.
9. Педагогічний імідж як інструмент розв'язання вчителем професійних завдань.
10. Особливості педагогічного іміджу.
11. Особливості педагогічної та акторської дії.
12. Професійно значущі якості педагога в організації ефективної взаємодії з учнями.
13. Особливості професійного мислення вчителя.
14. Шляхи розвитку педагогічної спостережливості.
15. Техніка мовлення вчителя як засіб розв'язання педагогічних завдань.
16. Природа педагогічного таланту.
17. Засоби керування вчителем психічним самопочуттям.
18. Особливості педагогічної рефлексії вчителя.
19. Професійна компетентність вчителя.
20. Феномен професійної деформації особистості вчителя: причини, шляхи подолання.
21. Чинники атракції у взаємодії вчителя з учнями.
22. Педагогічна дія у вимірах театральної педагогіки.
23. Критерії педагогічної майстерності сучасного вчителя.
24. Гуманістична спрямованість педагогічної взаємодії.
25. Порівняльна характеристика особистісно орієнтованого і формально-рольового спілкування класних керівників.
26. Типові моделі спілкування педагогів і їх вплив на продуктивність зі школярами юнацького віку.
27. Порівняльна характеристика стилів спілкування педагогів.
28. Дослідження впливу стилів спілкування педагогів на ставлення учнів до навчання.
29. Професійний ідеал взаємодії вчителя з учнями в спадщині видатних педагогів.
30. Способи саморегуляції педагога в професійному спілкуванні.
31. Дослідження домінуючих стилів спілкування вчителів.
32. Побудова педагогічної взаємодії на принципах педагогіки толерантності.
33. Комунікативна спрямованість реакцій учителя на затримку відповідей учнів.
34. Порівняльна характеристика конструктивних і деструктивних реакцій учителя на уроці.
35. Етичний захист учителя в професійному спілкуванні.
36. Дослідження стратегій спілкування в сучасній школі.
37. Шляхи подолання бар'єрів у педагогічному спілкуванні.

38. Педагогічний такт і маніпулювання вчителя.
39. Когнітивна установка учнів на урок: сутність, труднощі, техніка.
40. Техніка емоційного контакту в нестандартних ситуаціях уроку.
41. Психологічне налаштування учнів на діалог на початку уроку: досвід авторитарної та гуманістичної педагогіки.
42. Майстерність учителя в побудові евристичної бесіди на уроці.
43. Виконавська майстерність учителя на уроці.
44. Мистецтво діалогізації монологу вчителя на уроці.
45. Майстерність учителя в активізації пізнавальної діяльності школярів на уроці.
46. Майстерність комбінування репродуктивної та пошукової активності учнів на етапі актуалізації і перевірки знань.
47. Режисура початкового етапу уроку.
48. Режисура завершального етапу уроку.
49. Техніка активного слухання вчителя на уроці.
50. Майстерність педагогічного запитання на уроці.
51. Техніка налаштування вчителя на публічну творчу діяльність.
52. Творче самопочуття вчителя на уроці.
53. Майстерність учителя в забезпеченні ситуацій успіху на уроці.
54. Готовність учителя до запровадження нового (інноваційної діяльності) у власній професійній діяльності.

Тематика ІНДЗ для участі у предметних конкурсах визначається викладачем (лектором) відповідно до Плану роботи кафедри.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність».

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Педагогічна майстерність» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ n/n	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Семінарські заняття	9 x 10
3.	Модульні контрольні роботи (1, 2, 3)	75
4.	Самостійна робота	35
5.	Індивідуальна навчально-дослідна робота	30
6.	Відвідування (лекцій, семінарів)	12 + 9
7.	ПМК (залік)	-
Підсумковий рейтинговий бал		251

Коефіцієнт перерахунку – $251 : 100 = 2,51$

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, презентація, ділова гра, моделювання, обговорення, екзамен.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; наукове дослідження, есе.

➤ **Методи самоконтролю:** самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F

35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«достатньо»	E
69 – 74	«задовільно»	D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89	«дуже добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності магістрантів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння успішно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної та індивідуальної роботи, модульний контроль знань.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань. Творчі та наукові дослідження, есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських та індивідуальних заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. 8.4 представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Педагогічна майстерність».

Таблиця 8.4

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3		Індивідуальна робота	Модульні контрольні роботи	Самостійна робота	ПМК (залік)
семінари, відвідування лекцій		семінари, відвідування лекцій			семінари, відвідування лекцій					
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7				
12	13	13	13	24	13	23	30	75	35	-

Разом: 251 балів

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, виконання самостійної та індивідуальної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) за джерелом інформації:

• *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

2) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ тестові і контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ комплект екзаменаційних матеріалів.

XI. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

(теоретичний блок)

1. Суспільна значущість професії вчителя, функції.
2. Поняття педагогічної діяльності, її структура.
3. Професійно-педагогічна діяльність як мета-діяльність.
4. Розповідь учителя як модель педагогічної діяльності.
5. Поняття педагогічної майстерності. Елементи педагогічної майстерності.
6. Педагогічна ситуація і педагогічна задача.
7. Самовиховання вчителя.
8. Поняття педагогічної техніки.
9. Внутрішня педагогічна техніка. Зовнішня педагогічна техніка.
10. Мовлення учителя як засіб педагогічної праці.
11. Мовлення і комунікативна поведінка вчителя.
12. Функції мовлення вчителя у взаємодії з учнями.
13. Умови ефективності професійного мовлення вчителя.
14. Шляхи вдосконалення мовлення вчителя.
15. Психолого-педагогічні умови майстерної взаємодії у педагогічному спілкуванні.
16. Поняття педагогічного спілкування, його особливості, функції, види.
17. Педагогічне спілкування як діалог.
18. Контакт у педагогічному діалозі.
19. Структура педагогічного спілкування.
20. Стили педагогічного спілкування.
21. Конфлікти, які виникають при педагогічному спілкуванні. Шляхи їх подолання.
22. Педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі.
23. Особливості образного мислення.
24. Театральне мистецтво у вимірах педагогіки.
25. Театральне мистецтво у вимірах психології.
26. Театральне мистецтво у вимірах естетики.
27. Спільне і відмінне в театральному та педагогічному мистецтві.
28. Педагогічна та акторська дія.
29. Педагогічна сумісність і педагогічне сприймання.
30. Урок – театр одного актора.
31. Психолого-педагогічні умови майстерної взаємодії в педагогічному спілкуванні.
32. Особистість учителя як інструмент впливу в педагогічній взаємодії.
33. Характеристика перцептивної сторони педагогічного спілкування.
34. Способи комунікативного впливу: переконування і навіювання.
35. Стратегії взаємодії у спілкуванні як характеристика інтерактивного компонента педагогічної взаємодії.
36. Технологія організації педагогічної взаємодії.
37. Майстерність організації педагогічної взаємодії у навчанні.
38. Урок як навчальний діалог учителя з учнями.
39. Технологія уроку-діалогу.
40. Майстерність побудови діалогічної взаємодії на уроці.

Практичний блок: Розв'язування педагогічних ситуацій. Моделювання.

ХІІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. *Бєсєдіна Л.М., Сторубльов О.І.* Педагогічна майстерність, активні методи навчання та методична робота у навчальних закладах: Методичний посібник. Видання 2-е, перероблене і доповнене. – К.: Логос, 2009. – 204 с.
2. *Булатова О.С.* Педагогический артистизм: Учеб. пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений. – М.: Академия, 2001.
3. *Зязюн І.А., Сагач Г.М.* Краса педагогічної дії. – К.: Українсько-фінський ін.-т менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
4. *Кан-Калик В.А.* Учителю о педагогическом общении. – М., 1987.
5. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.; За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища шк., 1997. – 349 с.
6. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.; За ред. І.А. Зязюна. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Вища шк., 2004. – 422 с.
7. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. посіб. / Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базилевич, Т.Г. Дмитренко та ін.; За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища шк., 2006. – 606 с.
8. *Сухомлинський В.О.* Вибрані твори в п'яти томах. – К.: Радянська школа, 1976.

Додаткова:

1. *Амонашвили Ш.А.* Личностно-гуманная основа педагогического процесса. – Мн.: Университетское, 1990.
2. *Бех І.Д.* Особистісно зорієнтоване виховання. – К., 1998.
3. *Ильев В.А.* Технология театральной педагогики в формировании и реализации замысла школьного урока. – М., 1993.
4. *Карнеги Д.* Как завоевать друзей и оказывать влияние на людей. Как вырабатывать уверенность в себе и влиять на людей, выступая публично. Как перестать беспокоиться и начать жить. – М., 1989.
5. *Клокар Н.І.* Психолого-педагогічна підготовка вчителя до інноваційної діяльності: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 1997.
6. *Мухин М.М.* Гуманистическая традиция и новаторство в педагогическом опыте В.А. Сухомлинского / Ин-т развития личности Рос. Академия образования. – М., 1995.
7. *Підласий І.П., Трипольська С.А.* Формування професійного потенціалу як мета підготовки вчителя // Рідна школа. – 1998. – № 1.
8. *Терентьєва Н.О.* Від педагога-майстра до педагога-науковця // Вісн. Черкаського університету. Серія педагогічні науки. – 2003. – Вип. 45. – С. 52-57.